

Tvorba a šíření inovací pro zlepšování kvality života ve městech

22. květen 2024

Fórum pro města je výrazně zaměřeno na inovace ve městech. Tento podkladový dokument popisuje současný stav (městských) inovací v Česku a na základě nedávných výzkumů a případových studií nabízí vodítka pro posílení inovací.

Jak je uvedeno v nedávno vypracovaném článku Evropským parlamentem „[Fakta a čísla o Evropské unii](#)“ zaměřeném na inovační politiku, inovace jsou „nezbytné pro vytváření lepších pracovních míst, budování zelenější společnosti a zlepšování kvality našeho života“. V tomto podkladovém dokumentu se za inovace nepovažují pouze technologické inovace, ale jsou spíše vnímány jako inovace pro udržitelný (městský) rozvoj, které kombinují koncepci udržitelného rozvoje založenou na přístupu 3P (People, Planet, Profit) s myšlenkou inovací jako tvorby sociální a ekonomické hodnoty prostřednictvím nových znalostí a poznatků (Harvard Business Review).

[Nová lipská charta](#), klíčový strategický politický rámec pro udržitelný rozvoj měst přijatý v rámci německého předsednictví Rady EU v roce 2020 všemi členskými státy EU, odkazuje na toto pojetí udržitelného rozvoje, aby zdůraznil „transformační sílu měst“ při realizaci cílů stanovených v evropských a globálních zastřešujících strategických rámcích. Těmi jsou třeba [Nová městská agenda](#), [Agenda pro udržitelný rozvoj 2030](#) a její [Cíle udržitelného rozvoje \(SDGs\)](#) a [Zelená dohoda pro Evropu](#) a související programy. Nedávné studie o klíčových městských problémech, jako například [Budoucnost měst \(The Future of Cities, 2019\)](#), opět potvrdily, že města „byla vždy spojována s transformačními myšlenkami a novými sociálními iniciativami“.

Inovace potřebují ke svému rozkvětu široký inovační ekosystém. Takový systém zahrnuje inovační infrastrukturu umožňující přístup ke znalostem, financím a otevřenost vůči dalším sítím a zúčastněným stranám. Musí být také schopen efektivně zpracovávat zdroje. Tzv. [Triple Helix model \(česky\)](#) – spolupráce mezi vládou, průmyslem a akademickou obcí – je často považován za důležitý faktor úspěchu vysvětlující inovace v zemích, jako je Finsko (Nokia) a Nizozemsko (Eindhoven). Později byl tento model doplněn o čtvrtou složku, která zdůrazňovala vazbu na občanskou společnost jako další klíčový prvek. V současných diskusích bylo jako pátý prvek přidáno životní prostředí. V tomto pojetí jsou inovace většinou vnímány jako způsob řešení problémů udržitelného (městského) rozvoje. Zdravý a efektivní ekosystém je však do značné míry závislý na faktorech, jako je politické vedení a kvalita vládnutí, včetně absence korupce. Inovace nemohou vzkvétat bez internalizovaných inovačních procesů vládnutí. Dobré příklady inovativního vládnutí lze nalézt v Příručkách pro sdílená města (Sharing Cities Playbooks, viz box níže).

Příručky pro sdílení ve městech: sady nástrojů pro města, která chtějí replikovat chytrá městská řešení

Příručky pro sdílení ve městech kombinují výsledky výzkumného projektu Horizont 2020 a jsou komplexními implementačními nástroji. Jsou navrženy tak, aby pomohly městům, která mají zájem o replikaci řešení pro chytrá města nebo jsou v procesu replikace, porozumět krokům potřebným k úspěšné implementaci těchto nových technologií v jejich vlastním městském kontextu. Příručky poskytují praktické pokyny a náhledy, odpovídají na běžné otázky či pochybnosti a poskytují doporučení na základě poznatků získaných při testování a zavádění řešení ve třech pilotních městech – Londýně, Lisabonu a Miláně.

Příručky nabízejí zastupitelům měst, vládám a dalším orgánům veřejné správy nástroje pro vytváření chytrých měst na základě strategií spoluvytváření a participace, s ohledem na existující stavební fond a infrastrukturu, a to prostřednictvím dat z nejrůznějších zdrojů. Projekt poskytuje širokou škálu zdrojů dalším městům, aby bylo možné podpořit efektivní inovační ekosystémy.

Financování EU a inovace

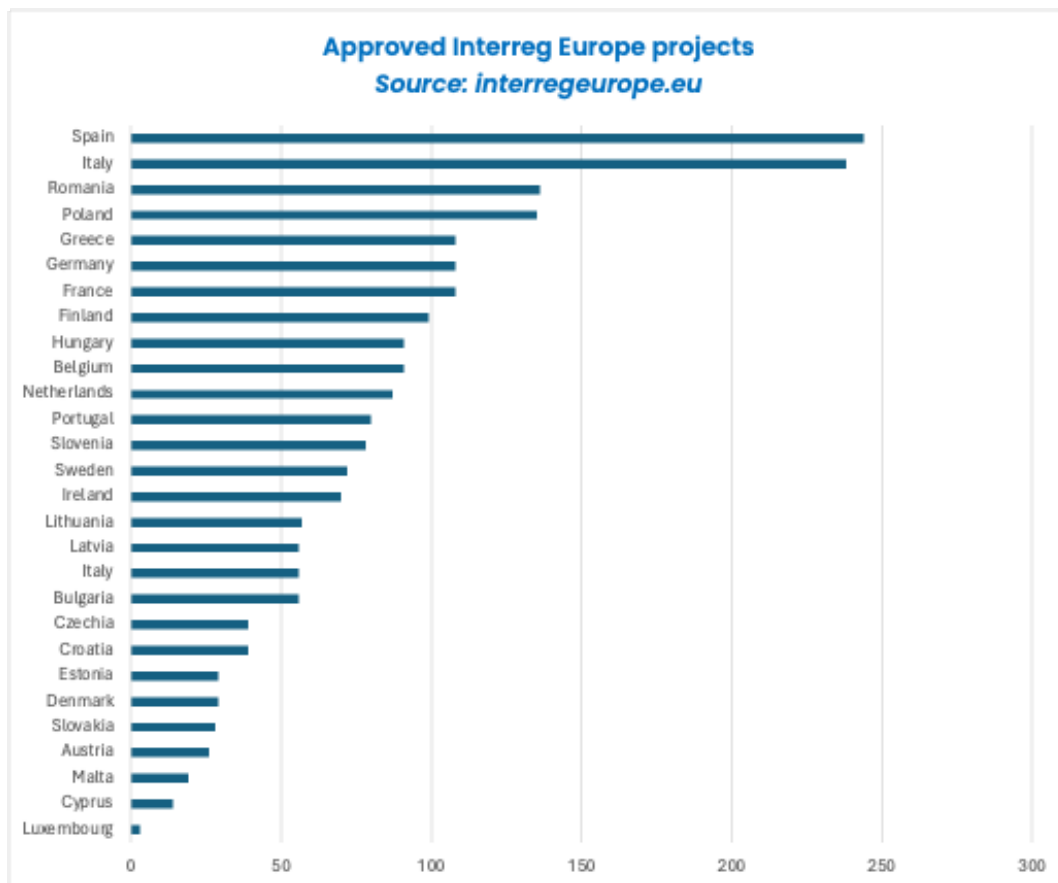
K dosažení cílů stanovených ve strategických rámcích poskytuje EU podporu mnoha různými způsoby, a to prostřednictvím výměny znalostí, výzkumných projektů a financování. Pro většinu měst a členských států EU jsou důležitým zdrojem financování [Evropské fondy politiky soudržnosti](#), které pro období 2021–2027 dosahují výše 392 miliard EUR skládající se z následujících specifických fondů:

1. Fondy na podporu „Investic pro zaměstnanost a růst“ (IJG), které zahrnují:
 - Evropské fondy pro regionální rozvoj (EFRR);
 - Fondy soudržnosti (FS);
 - Evropské sociální fondy (ESF+);
 - Fond spravedlivé transformace (JTF).
2. Interreg: cíl Evropské územní spolupráce, který zahrnuje program URBACT;
3. Nástroje a technická pomoc EU řízené Komisí, které zahrnují Evropskou městskou iniciativu (EUI).

Cílem politiky soudržnosti EU je posílit hospodářský, sociální a územní rozvoj, posílit území se strukturálními problémy a zvýšit konkurenceschopnost. Financování v rámci EFRR a ESF+ je rozděleno podle kategorií a regionů – méně rozvinuté, přechodové nebo více rozvinuté – na základě 8 českých regionů soudržnosti (na úrovni NUTS 2). Česko má 1 rozvinutý region (Praha), 4 méně rozvinuté regiony a 3 přechodné regiony. Česko je [8. členským státem EU](#) z hlediska přijatých prostředků z EFRR/ESF+. Více informací lze nalézt na internetových [stránkách Komise](#). Z tohoto pohledu je důležité, že v srpnu 2023 byla míra čerpání prostředků z fondů EU v ČR výrazně nad průměrem EU, který činil 89 %, konkrétně 94 %. Ovšem výjma nástroje Pomoci při oživení pro soudržnost a území Evropy (REACT-EU), opatření na řešení krizí a obnovu po Covid-pandemii, tedy podle [zprávy Evropského parlamentu](#) zveřejněné v prosinci 2023, což ji řadí na 11. místo mezi členskými státy EU (ze 14) s mírou čerpání vyšší než průměr EU. To znamená, že ačkoli může existovat určitý prostor pro zlepšení ve srovnání s členskými státy EU s vyšší mírou čerpání, má Česko kapacitu zvládnout a zpracovat přiměřenou částku z celkových 20 miliard eur z fondů politiky soudržnosti EU na období 2021–2027.

Mezi další relevantní podpůrné mechanismy patří [Interreg Europe](#), který nabízí širokou škálu projektů a Policy Learning Platforms. Zapojení Česka do projektů Interreg je s jeho 39 schválenými projekty nižší ve

srovnání s jinými zeměmi se srovnatelnou velikostí populace a HDP na obyvatele. Například Řecko se účastní 108 schválených projektů (viz tabulka 1). To naznačuje, že pro česká města ve skutečnosti existuje nevyužitý potenciál pro čerpání finančních prostředků z programu Interreg.

Graf 1: Schválené projekty Interreg v jednotlivých zemích

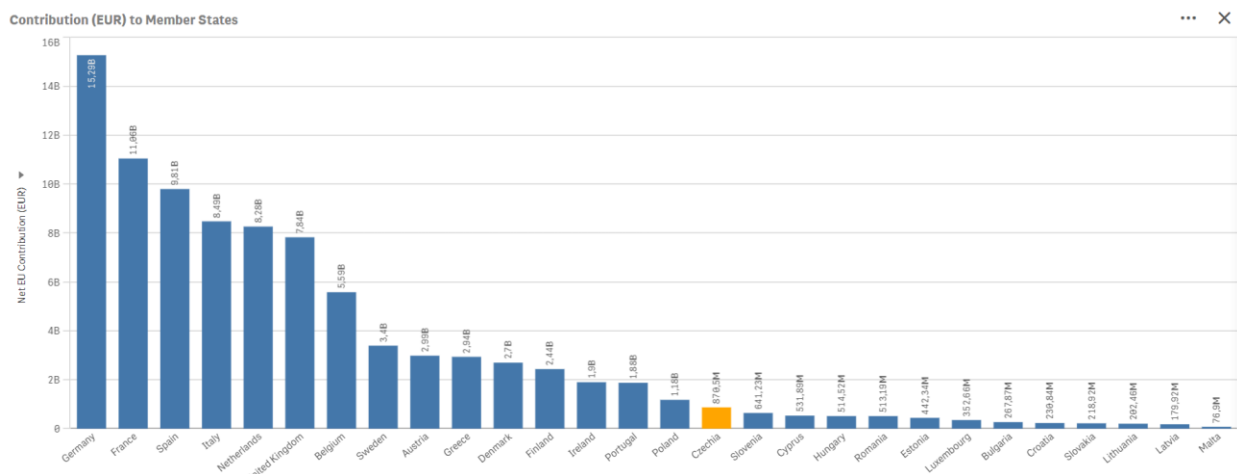
Program URBACT nabízí městům Networks, Action Planning Projects a Transfer and Innovation Mechanisms (sítě, projekty akčního plánování a mechanismy přenosu a inovací). Přehled české účasti lze nalézt na [webových stránkách programu URBACT](#), ale je obtížné kvantifikovat výsledky.

Jako nový podpůrný mechanismus byla nedávno založena [Evropská městská iniciativa \(EUI\)](#), která podporuje města budováním kapacit, financováním inovativních akcí a výměnou znalostí. Poskytuje také podporu městům, která se účastní Městské agendy pro EU. Celkovým cílem EUI je posílit inovační kapacitu měst. Pro období do května 2024 EUI zveřejnila dvě výzvy k předkládání návrhů na inovativní opatření (*Innovative Actions – IA*). První výzva se týkala Nového evropského Bauhausu (NEB). Do první výzvy IA se přihlásilo celkem 125 městských úřadů, ale žádné z českých měst.

To je svým způsobem pozoruhodné, protože malá a středně velká města s méně než 250 000 obyvateli tvořila 76 % měst, která podala žádost. Města s méně než 50 000 obyvateli se přihlásila jako přidružené městské orgány (*Associated Urban Authorities*), které jsou součástí návrhů vedených většími městy. Druhá výzva (uzavřená v říjnu 2023) se týkala současných a nových prioritních témat Městské agendy pro EU: Zelenější města, Udržitelný cestovní ruch a Využití talentů ve zmenšujících se městech. Do této výzvy se přihlásila dvě česká města, která však nebyla vybrána k financování. Třetí výzva EUI bude zaměřena na

Energetickou tranzici a Technologie ve městech a je otevřena od května 2024 do října 2024. V předchozím programovém období EU (2014–2021) získala Ostrava jako jediné české město finanční prostředky ve výši přibližně 2,1 milionu eur na jednu z pěti výzev na inovativní opatření s projektem CLAIRO zaměřeným na kvalitu ovzduší. I v tomto případě se zdá, že česká města mají nevyužitý potenciál zapojit se do programů financování EU.

Inovativní opatření jsou silně zaměřena na soutěž, což městům ztěžuje šanci uspět. Stejně konkurenční výběrové postupy platí i pro programy financované prostřednictvím generálního ředitelství pro výzkum a inovace (DG RTD). Hlavními programy pro financování akademického a aplikovaného výzkumu jsou současné výzkumné programy Horizont: Horizont 2020 (2014–2020) a Horizont Evropa (2021–2027). Česko se účastní mnoha minulých i současných projektů, které zahrnují projekty zaměřené na městskou mobilitu, ekosystémy nebo budování kapacit. Největší příspěvky obou programů dohromady byly přiděleny Německu, Francii, Španělsku, Itálii a Nizozemsku. Česko se umístilo na 19. místě (viz tabulka 2).

Graf 2: Příjemci programu Horizont 2020 a Horizont Evropa souhrnně

Přehled finančních prostředků, které byly přiděleny v období programu Horizont 2020 i stále probíhajícího programu Horizont Evropa, poskytuje tabulka Horizontu ([Horizon Dashboard](#)). Tento přehled zahrnuje mimo jiné profily zemí a regionální statistiky na úrovni NUTS týkající se financování výzkumu a inovací a spolupráce mezi zeměmi. V obou programech bylo Česko součástí 389 partnerských projektů s příspěvkem EU ve výši 137,7 milionu eur. To odpovídá 1,09 % prostředků z příspěvku EU (pro srovnání: Polsko: 1,36 %, Maďarsko: 0,58 %, Slovinsko: 0,64 %, Řecko: 3,62 %, Rumunsko: 0,66 %, Slovensko: 0,34 %).

Tento přehled schémat financování EU ukazuje, že Česko si vede dobře díky využívání fondů politiky soudržnosti, ale mohlo by si vést lépe, kdyby využívalo další schémata financování, jako jsou Interreg, Inovativní opatření a Horizont Evropa. Jak to ovlivňuje výkonnost Česka v oblasti inovací?

Inovace v Česku

[9. kohezní zpráva](#), která byla zveřejněna v březnu 2024, poskytuje přehled výsledků politiky soudržnosti v členských státech EU. Poskytuje také spolehlivý přehled o socioekonomické situaci v Česku.

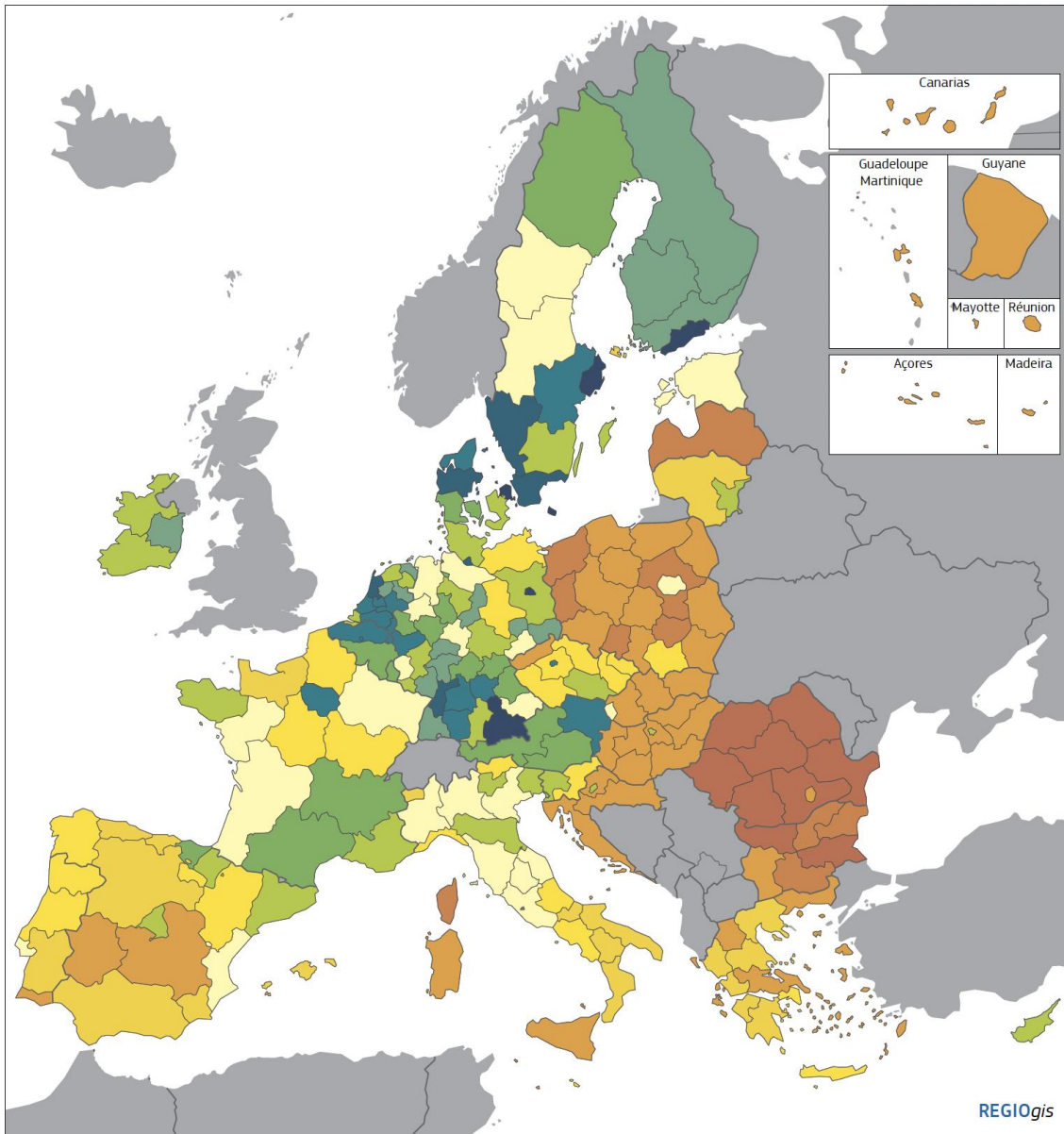
Česko a 9. kohezní zpráva

- Velký nárůst regionálních rozdílů (str. 6)
- V roce 2022 bylo zaměstnáno více než 80 % osob ve věku 20–60 let (str. 47)
- Míra terciárního vzdělání ve více než 80 % českých krajů je nižší než 30 % (str. 57)
- Index rovnosti žen a mužů je relativně nízký (str. 78)
- Důležitou hospodářskou činností je uhelný průmysl a výroba náročná na emise uhlíku (s. 153)
- Veřejné investice územně samosprávných celků jsou relativně vysoké (přes 2 %) (s. 255), ale poměrně vysoký počet zakázek je zadáván bez výběrového řízení (s. 226)

Z kohezní zprávy vyplývá, že investice do výzkumu a vývoje jsou v Česku poměrně vysoké. Na národní úrovni se Česko v roce 2021 umístilo na 10. místě ve srovnání EU–27 podle výdajů na VaV z národního HDP. Spolu se Slovinskem, které se umístilo na 9. místě, je Česko jediným východním členským státem mezi prvními deseti. Česko také od roku 2001 tyto výdaje výrazně zvýšilo.

Na úrovni měst byly výdaje na výzkum a vývoj nejvyšší v hlavních městech, ale nejnižší ve východních státech (průměrně 1,3 % HDP oproti 2,5 % HDP v severozápadních regionech). Česko je považováno za "mírného inovátora" (s. 173), ale patentové přihlášky u Evropského patentového úřadu (2017–2018) jsou pod průměrem EU, přičemž Česko se umístilo na 17. místě z 27 členských států EU (s. 273). Ze zprávy rovněž vyplývá, že Praha je "silným inovátorem", který je vnímán jako hnací centrum hospodářského růstu a jako takový je aktivně podporován politikami financovanými z národních zdrojů, které doplňují politiku soudržnosti EU (s. 247). Tato zjištění potvrzuje i nejnovější Index inovačních měst, podle kterého se Česko nachází ve středním pásmu konkurenceschopných ekonomik. Na místní úrovni se Praha umístila na 16. místě (+5 příček) a Brno na 85. místě (+7 příček) v Indexu inovačních měst 2022–2023. Tato zjištění zdůrazňují nejen potřebu, ale i příležitost využít stávající kapacity v zemi k posílení inovací ve všech regionech Česka a mezi nimi.

Mapa na následující straně poskytuje přehled regionálního srovnávacího přehledu inovací, který je uveden ve zprávě o politice soudržnosti (str. 174).

Map 5.3 Regional Innovation Scoreboard, 2023

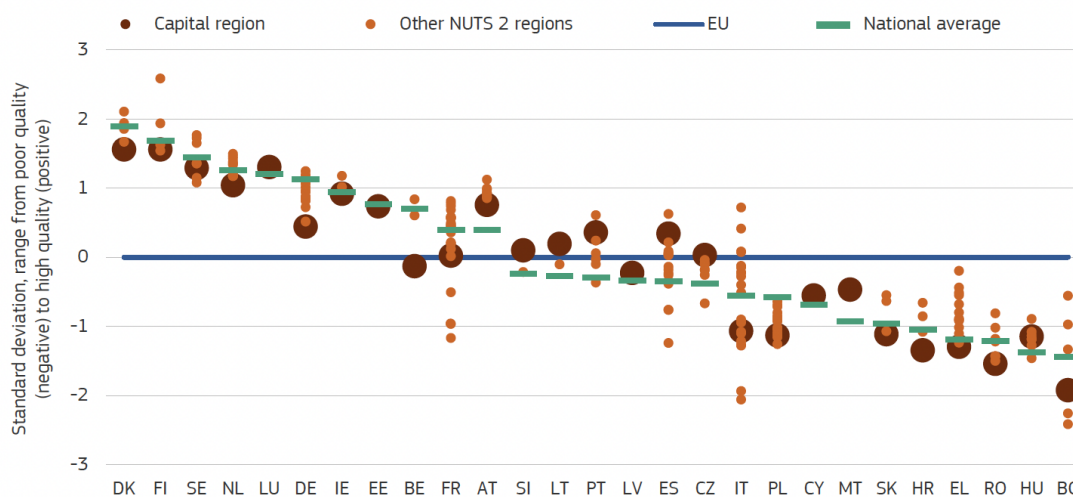
Emerging innovator -	Strong innovator -
Emerging innovator	Strong innovator
Emerging innovator +	Strong innovator +
Moderate innovator -	Innovation leader -
Moderate innovator	Innovation leader
Moderate innovator +	Innovation leader +

Source: European Commission – Regional Innovation Scoreboard 2023 and European Innovation Scoreboard 2023.

0 500 km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Navzdory relativně vysokým investicím do výzkumu, inovací a vývoje a relativně vysoké míře čerpání finančních prostředků v rámci politiky soudržnosti, patří Česko v oblasti inovací ke středně úspěšným zemím. To může souviset s kvalitou vládnutí, která je rovněž analyzována v Kohezní zprávě a ukazuje, že Česko dosahuje nižších výsledků, než je průměr EU (viz obrázek níže, který je převzatý z Kohezní zprávy, str. 170).

Source: The Quality of Government Institute, University of Gothenburg.

Graf 3: Evropský index kvality veřejné správy, 2024; regionální rozdíly v členských státech EU

V případě Česka ukazuje Evropský index kvality veřejné správy, že kvalita veřejné správy je nejvyšší v hlavním městě, které je zároveň nejinovativnějším regionem v zemi. Nejvyšší index pro Česko je však jen na úrovni průměru EU, ostatní regiony zůstávají pod touto hodnotou. Obecně se má za to, že kvalita vlády má široký dopad na výzkum, ekonomickou geografii a podnikání a inovace. S vysokou kvalitou veřejné správy úzce souvisí dobře organizované postupy zadávání veřejných zakázek, založené na více výběrových řízeních, a nízká míra korupce.

Politika soudržnosti po roce 2027

Budoucí politika soudržnosti bude silně záviset na aktivitách a vývoji v nadcházejících letech, po evropských volbách v červnu 2024. Toto téma bylo nedávno předmětem rozsáhlé debaty skupiny odborníků na vysoké úrovni o budoucnosti politiky soudržnosti. Dne 20. února 2024 skupina předložila závěrečnou zprávu [“Forging a sustainable future together – Cohesion for a competitive and inclusive Europe”](#), která vychází z [8. kohezní zprávy](#) z roku 2022.

Podstatná část závěrečné zprávy vyzývá k větší budoucí podpoře politiky zaměřené na lidi a místně orientované politiky soudržnosti a zároveň aby zlepšila správu a řízení. Budoucí posun v politice by mohl spočívat v politice založené na výkonnosti, která by zohledňovala výsledky ucelených a na budoucnost zaměřených projektů. Partnerství mezi subjekty, investice do transformačních a inkluzivních politik podporujících budování kapacit by se také mohly stát ústředním tématem a zhmotnit se v budoucích režimech financování.

V novém programovém období by se malým a středně velkým městům mohlo dostat více pozornosti v programech a nástrojích EU. Rostoucí význam malých a středních měst lze odvodit i z ministerských prohlášení, jako je [Rižská deklarace](#) (2015) a nověji Nová lipská charta (2020) a [Lublaňská deklarace](#) (2021).

Nové možnosti financování inovací ve městech

Budování kapacit a participace, jakožto klíčové faktory inovací, jsou ústředními prvky mnoha programů EU pro financování inovací ve městech, které podporují klíčové prvky transformace, jako jsou infrastruktury pro digitalizaci, participativní procesy a budování administrativních kapacit.

Mezi nové příležitosti patří mise EU spojené s programem Horizon, například mise EU "Klimaticky neutrální a chytrá města", současné [inovativní opatření](#) (IA) v rámci Evropské městské iniciativy (EUI), UR-BACT a další možnosti financování poskytované jinými generálními ředitelstvími Evropské komise mimo generální ředitelství pro regionální a městskou politiku.

[Programme for the Environment and Climate Action \(LIFE\) \(2021-2027\)](#) podporuje projekty v oblasti životního prostředí, ochrany přírody a opatření v oblasti klimatu. LIFE funguje jako zastřešující program pro výzvy s různými cíli v rámci svého tematického záběru. V minulosti byly financovány participativní projekty, projekty zdola nahoru a projekty s více zúčastněnými stranami, které by tak mohly dále posílit inovativní správu v Česku. Přehled možností financování na vysoké úrovni naleznete na stránkách Evropské komise: [Funding for cities – European Commission \(europa.eu\)](#).

Zdrojem informací o vhodných možnostech financování pro obce a regiony je portál [InvestEU Advisory HUB](#), který slouží jako "vstupní bod pro předkladatele projektů a zprostředkovatele, kteří hledají poradenskou podporu a technickou pomoc související s centrálně řízenými investičními fondy EU" a podporuje projekty při jejich propojování s partnery pro financování. Inovace poskytování sociálních služeb ze strany státních, regionálních a obecních orgánů (a dalších) je jedním z témat, na něž se Hub zaměřuje, pod hlavičkou Evropské investiční banky, která poskytuje atraktivní podmínky financování inovací prostřednictvím veřejných i soukromých předkladatelů projektů.

V následujících kapitolách jsou popsány nejdůležitější možnosti financování pro města v EU.

Mise EU: Klimaticky neutrální a chytrá města:

Výzkum Evropské komise - [Directorate-General for Research and Innovation \(DG R&I\)](#) podporuje inovace prostřednictvím výzkumných projektů a tzv. městských misí (City Missions). Pro evropská města je nejvýznamnější tzv. [EU Mission: Climate Neutral and Smart Cities](#), jehož cílem je pomoci městům v jejich snaze stát se do roku 2030 klimaticky neutrálními a chytrými, tedy mnohem dříve, než je oficiální cíl EU pro rok 2050. V hodnocení mise byly jako oblasti budoucího zaměření určeny oblasti zabývající se zapojením občanů a budováním místních kapacit. V Česku je Liberec jediným městem v této misi, které získává další podporu z projektu [Net Zero Cities](#). Většina ostatních zemí navrhla, aby se k této misi připojila další města, např. v Řecku (6), Polsku (5), Slovinsku (3), Maďarsku (3), na Slovensku (2) a v Rumunsku (2).

Inovativní opatření

Výzvy EUI jsou pro města cennou příležitostí k posílení jejich inovační kapacity. EUI zveřejnila dvě výzvy pro nová inovativní opatření (IA). První výzva se týkala Nového evropského Bauhausu (NEB). Této výzvy se nezúčastnilo žádné české město. Do 1. výzvy IA se přihlásilo celkem 125 měst. Jak již bylo řečeno, města s méně než 250 000 obyvateli však tvořila 76 % měst, která podala žádost. Města s méně než 50 000 obyvateli podala žádost jako přidružené městské orgány, které jsou součástí návrhů vedených většími městy. To představuje relevantní informaci vzhledem k velikosti mnoha českých měst. [V první výzvě](#) podalo Polsko úspěšně 5 žádostí, Maďarsko 4 a Bulharsko, Chorvatsko a Slovinsko po 3 úspěšných žádostech.

Zdá se, že česká města mohla z financování IA vytěžít více. V předchozím programovém období, [Ostrava](#) byla jediným českým městem, které využilo systém předběžného financování a získala finanční prostředky ve výši přibližně 2,1 milionu EUR na jednu z pěti výzev UIA pro svou zmíněnou výzvu s názvem [CLAIRO project on Air Quality](#).

Níže uvádíme několik příkladů dalších měst v jiných zemích, která byla úspěšná ve výzvách UIA. Projekty ukazují význam spolupráce, účasti a spoluvytváření jako klíčových prvků úspěšných inovačních projektů.

NEW KERA, Espoo, Finland – Výherce ceny New European Bauhaus

Jedná se o opuštěný areál bývalé výroby s továrnami, skladovacími halami a kancelářskými budovami. Projektová skupina složená z několika aktérů provedla rekonstrukci této oblasti zřízením 5G infrastruktury a využitím digitálních řešení. Projekt ukázal **přidanou hodnotu udržitelnosti kooperativních přístupů**, zapojení aktérů z různých odvětví a opětovného využití infrastruktury.

GREEN MINDS, Plymouth, UK

Neefektivní politické rámce, řízení, rozpočtové škrty a nedostatek zaměstnanců a odborníků vedly k **selhání kvality hojných zelených ploch** ve městě. Díky informovanému a **integrálnímu politickému přístupu**, zapojení občanů i **těžko dostupných sociálních skupin** a příkladnému nastavení zelených učňovských oborů se podporuje **spravedlivý a zelený rozměr správy veřejných prostor města jako obecného dobra**. Tento projekt UIA, který probíhal v letech 2019–2022, získal finanční prostředky z EFRR ve výši 4 mil. eur.

SPIRE, Baia Mare, Romania

Těžkými kovy byly kontaminovány hektary půdy v důsledku důlní činnosti v oblasti. Program SPIRE zvolil přístup založený na obnově půdy a vodních ploch, jehož hnacím motorem byla **občanská participace**, která zajistila **implementaci projektu v dané komunitě**. To bylo podpořeno zřízením participativního a přenositelného inovačního centra ve městě, které mělo být hnací silou změny: **iLEU s potenciálem rozšiřování a replikace**, aby se zvýšila ekologická a ekonomická **udržitelnost projektu, transformační potenciál a inovativní síla řízení**. Tento projekt UIA probíhal v letech 2019–2022 a získal finanční prostředky z EFRR ve výši 2,6 milionů EUR.

Druhá výzva k předkládání hodnocení dopadů EUI, která byla uzavřena v říjnu 2023, se týkala současných a nových prioritních témat Městské agendy pro EU: Zelenější města, Udržitelný cestovní ruch a Využití talentů ve zmenšujících se městech. Třetí výzva EUI bude zaměřena na **Energetický přechod** a Technologie ve městech a je otevřena od května 2024 do října 2024.

EUI také podporuje **výměny mezi městy** pro aktéry z řad obcí, krajů, ale také občanských organizací, výzkumných či jiných soukromých skupin, akce na budování kapacit a **peer review pro města podle článku 11** (města ITI v Česku).

URBACT

Praktickou podporu poskytuje program **URBACT** prostřednictvím nadnárodních sítí měst všech velikostí, a to i na nižší rozpočtové úrovni. **Přehled zúčastněných sítí** je uveden na internetových stránkách programu URBACT. V programu URBACT, který má nyní za sebou čtvrtý ročník za více než 21 let, spolupracuje 254 měst ve 28 zemích. Od roku 2014 se **česká města zapojila do šesti probíhajících a 14 uzavřených městských sítí** (pro srovnání: Řecko: 18, Polsko: 16, Rumunsko: 14, Maďarsko: 10, Bulharsko: 7, Slovensko: 3). Aktuální výzva **URBACT k předkládání příkladů dobré praxe, která probíhá od 15. dubna do 30. června 2024**, hledá existující místní postupy, které mají dopad, jsou participativní, integrované, relevantní pro Evropskou unii a přenositelné do dalších evropských měst. Během této doby jsou poskytovány **online informační schůzky**.

IoTExchange (Lead: Fundão, Portugal)

Tento projekt financovaný z programu URBACT (2019–2022) byl zaměřen na rozvoj konkurenceschopného tzv. **Internet of Things (IoT)**, který by umožnil **lepší tvorbu městské politiky v malých a středně velkých městech**. Nadnárodní městští partneři se zabývali zachycováním, přenosem, ukládáním, analýzou a využíváním dat generovaných ve městech s cílem informovat o vývoji konkrétních **aplikací na základě těchto dat, zlepšit život ve městech**, například kvalitu ovzduší (Razlog, Bulharsko), a zřídit **platformu pro výměnu znalostí**.

Horizon Europe

Generální ředitelství pro výzkum a inovace pravidelně zveřejňuje výzvy k předkládání nabídek na výzkumné projekty. Více informací naleznete na [portále generálního ředitelství pro výzkum a technologický rozvoj o financování výzkumu](#).

Interreg

[Na Česko se vztahuje řada programů financovaných programem Interreg](#). Existují možnosti financování inovativních, mezinárodních/meziregionálních projektů, posilování inovačních kapacit a meziregionální spolupráce. Důraz je kladen na ekologizaci, dopravu, řídicí struktury pro spolupráci a inteligentní průmysl. V závislosti na regionu lze v českých regionech žádat [až o 8 programů Interreg](#).

Městské sítě

V neposlední řadě umožňují obě hlavní městské sítě výměnu znalostí a budování kapacit. [Eurocities](#), evropská síť více než 200 velkých měst z 38 zemí, je organizována ve více než 40 tematických pracovních skupinách. Členskými městům se dostává podpory v širokém spektru témat zaměřených na transformační a udržitelný rozvoj měst prostřednictvím síťových akcí, workshopů, školení, poradenství a dalších podpůrných aktivit. Brno, Plzeň a Praha jsou součástí sítě Eurocities.

Pro menší česká města je zajímavá síť [Eurotowns](#) se specializovanou pracovní skupinou pro inovace. Současná členská města se nacházejí v severních, západních a jižních členských státech EU. Síť poskytuje stanoviska k udržitelnému rozvoji měst a venkova, politice soudržnosti a městské agendě pro EU.

Závěrečné shrnutí

Inovace ve městech zahrnují inovativní postupy správy, veřejné společnosti, městské infrastruktury a hospodářství. Pro dosažení udržitelného rozvoje měst je inovace procesů nezbytná. Česko ve velké míře využívá strukturální fondy EU. Tyto fondy by mohly a měly být využity ke zvýšení efektivity inovačních ekosystémů ve všech českých regionech, nejen v hlavním městě, k odstranění rozdílů mezi regionem hlavního města a ostatními českými regiony a ke zvýšení úrovně inovací a konkurenceschopnosti v celé zemi.

Pro podporu inovací a prevenci nepříznivých vývojových trendů v případě poklesu strukturálních fondů EU v budoucnu je klíčové, aby byly využity možnosti financování EU zaměřené na posilování sítí, spolupráci a budování kapacit. Průkopnická města by mohla pomoci budovat kapacity v jiných městech a regionech a sdílet znalosti o svých osvědčených postupech a zkušenostech se zásadami dobré správy měst, jak je navrhuje Nová lipská charta, založená na víceúrovňové správě, zapojení klíčových zúčastněných stran včetně široké veřejnosti a sociálních, ekonomických a dalších aktérů, zavádění nových forem účasti včetně spoluvytváření a společného navrhování politik a solidní správy měst zaměřené na společné dobro s cílem přeměnit všechna města ve spravedlivé, zelené a produktivní městské regiony. Tyto zásady vyžadují dobré vedení, solidní městskou správu a zdroje.

Závislost rozvoje českých měst na prostředcích vynakládaných Evropskou unií vystavuje Česko riziku. Ekonomický růst naší země, který se v následujících letech očekává, může v budoucnu limitovat nedostupnost fondů EU tak, jak jsme zvyklí dnes. K zajištění udržitelnosti rozvoje měst a financování budoucích projektů v Česku, které nebudou závislé na finančních prostředcích EU, je potřeba nalézt jinou formu financování spolu s efektivnějším způsobem řízení měst, které budou využívat inovace. Tato transformace je klíčovým krokem ke konkurenceschopné, ekologicky šetrné a spravedlivé české ekonomice.

Další informace

Portály, které poskytují přehled o možnostech financování

- [Funding for cities – European Commission \(europa.eu\)](#)
- [NetZeroCities](#) – nástroj pro orientaci v oblasti financí
- [EUCF – Home \(eucityfacility.eu\)](#) poskytuje finanční podporu při sestavování investičních plánů. Zejména v počáteční fázi inovativních projektů, a to zejména v oblastech s nižším objemem peněžních prostředků a personálních zdrojů, může EUCF poskytnout rozhodující jiskru a financování v této počáteční fázi. Mezi příjemci jsou čtyři česká města.
- [InvestEU Advisory HUB](#), přehled možností financování a projektů Evropské investiční banky

Politika soudržnosti

- [9. kohezní zpráva](#)

Použité zdroje literatury

- Janssen, M., Wanzenböck, I., Fünfschilling, L., Pontikakis, D. (2023). Capacities for transformative innovation in public administrations and governance systems: Evidence from pioneering policy practice. Publications Office of the European Union, Luxembourg.
In short, *administration-based, network-based and society-based governance* require distinct key elements and depend on the stability of the underlying governance system. The authors analysed North- and Western European cases of transformative governance and discussed them in the light of the key elements they show.
- Tiganasu and Lupu (2023). [Institutional quality and digitalization: Drivers in accessing European funds at regional level?](#)
- Šostar et al. (2023). [Application of Successful EU Funds Absorption Models to Sustainable Regional Development.](#)

Net Zero cities

- [Results & Publications – NetZeroCities](#)
- [D6.4-Report-on-capacity-capabilities-building-approach-for-systemic-transformation-in-pilot-cities.pdf \(netzerocities.eu\)](#) (obsahuje: Co jsou systémové transformační schopnosti? Jak začlenit kapacity a schopnosti do kontextu? Net Zero Cities jako rámec pro budování schopností)

DG CONNECT

- [Shaping Europe’s digital future | Shaping Europe’s digital future \(europa.eu\)](#)
- Přihlášení k odběru novinek o výzvěch programu Horizon v oblasti inovací a dalších veřejných zakázek v oblasti inovací [zde](#).